

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márczius 7.

Kormányválság Ausztriában.

Május elseje, a közügyek végleges rendezésére törvényileg megszabott legeslegutolsó terminus rohamosan közeledik, ideje, hogy figyelmünket ismét Ausztriára irányítsuk. Különben is a szombati kormányválság újabb forduló ponthoz jutatta az osztrák ügyeket.

Egy negyedévi eredménytelen kísérletezés után megbukott Gautsch báró kormánya, anélkül, hogy szerencséje lett volna csak bemutatkozni is a Reichsrathnak.

Három hónapos uralma alatt megpróbált mindent. Alkudozott csehekkel, németekkel, lengyelekkel, antiszemitákkal, konzervatívokkal, kath. néppártiakkal, a jobb és balpártiak majd minden árnyalatával. Egyszerre folytatott tárgyalásokat Bécsben, Prágában és Budapesten.

A szerencse sehol sem szegődött mellé. Hol a csehek, hol a lengyelek hagyták cserben. Pedig e két elem nélkül semmiféle programmal sem lehet többséget összehozni a Reichsrath 23 féle párttöredékéből. A többségre ugyan azt mondja a »Pester Lloyd«, hogy — Unsinn, de ennek daczára okvetellenül szükséges a parlamenti kormányzáshoz még Ausztriában is.

A három hónap alatt megjelent császári pátenseken kívül egy lenne, ami hosszú ideig emlékeztetné tenné a Gautsch-kormány nevét. — ha t. i. ez az alkotása tovább is érvényben maradna, — a lemondása előtt 24 órával megjelent provizórius nyelvrendelet.

A kormány bukásával most már ennek is kétséges a sorsa. Nagy eredményt úgy sem vártak tőle. Az új rendelet értelmében Csehországban 80 tiszta német, 123 tiszta cseh és 16 vegyes kerület lenne; a törvényszékek közül 3 német, 4 cseh és 7 vegyesnyelvű. Itt tehát a csehek lennének előnyben. Morvaországban azonban éppen ilyen arányban nyernének a németek. A kérdés élessége talán veszt valamit, mert a morvák nem olyan veszedelmes ellenfelek, mint a csehek, de a csehek sincsenek megelégedve a kérdés ilyen megoldásával.

Még kevesebb szerencse kísérte Gautschnak budapesti tárgyalásait. Jól értesült forrás szerint éppen e tárgyalások eredménytelen volta okozta az osztrák kormány bukását.

Bánffy állítólag nem is bocsátkozott komoly tárgyalásokba osztrák kollégájá-

val, mert nem tudott Gautsch báró garanciát nyújtani a felől, hogy amit elvállal, azt keresztül is viszi a Reichsrathban.

Nem lehetetlen ugyan, hogy néhány hét múlva valami londoni interjuw alkalmával Gautsch is szolgálni fog egy szenzációs fejezettel a kiegyezési tárgyalások történetéhez, — de ma még kénytelenek vagyunk megelégedni az előbbi adattal.

A kabinet alakítás kétségkívül fog sikerülni Thun grófnak, az új miniszterelnöknek. Már is igen jó hangzású neveket emlegetnek: Steinbach igazságügy, Bilinsky pénzügy, Baquehem márkai belügy stb. De sokkal fontosabb kérdés: fog-e neki sikerülni az, ami elődjének nem sikerült, munkaképesé tenni a parlamentet? Pedig ez minket is közelebről érdekelne, mert ettől függ a kiegyezés sorsa.

Thun grófnak nagyon kell sietnie e dologgal, mert e hó 21-re van összehívva a Reichsrath, addig bizony még sok elintézni való vár az új kormányra, hogy normális mederbe terelje a dolgok menetét.

Thun grófról annyit tudnak, hogy konzervatív irányu ember, aki bírja a csehek rokonszenvét. De mit szólnak hozzá a németek? A közel jövő adja meg a feleletet e kérdésekre.

Időközönként bejárja a lapokat a hír, hogy revízió alá veszik a kiegyezési törvényt; másrészt pedig azt is híresztelik, hogy készítik a tervezetet az önálló intézkedésekre. Akármelyik irányban dől is el a dolog, jó lesz sietni a készülődésekkel, hogy az osztrák dolgok fejlődése kétségtelenül ne találja az országot.

Stefánia trónörökös nő jobban van.

Az egész nemzet imája, óhaja volt, hogy felséges királyi családunkat óvja meg az Isten újabb nagy csapástól. Stefánia özv. trónörökös nő életéért aggodott mindenki az utóbbi napokban, nagy tudományu doktorok zavartan állottak a baj erejével szemben és ma mégis jó hírt hozhatunk a felséges betegről.

Nyolczadik bulletin.

Stefánia özvegy trónörökös nő ő fensége az éjt meglehetősen nyugodtan töltötte. A bal tüdőgyulladás tovább terjed. A jobb tüdőgyulladásának előrehaladása megszűnt. Az ekspektorációk valamivel könnyebb lefolyásuak és dusabbak. A szív működése és az általános erőállapot kielégítő. Hőmérséklet 36.8 fok.

Bécs, márczius 6. délelőtt 11 órakor.

Neusser dr. s. k.
tanár.Wiederhofer dr.
tanár.Auchenthaler dr.
házi orvos.

Bécs, márczius 7. (Saját tudós. távirata.)
Stefánia özvegy trónörökös nő állapotában a javulás a tegnapi nap folyamán és ma éjjel tartós volt.

Az új osztrák miniszterelnök.

A cseh konzervatívok között foglal helyet. Gazdag, nagy ur, még elég fiatal, ötvenegy éves mult, volt dragonyos tiszt. Első szereplése a nyilvános életben az volt, hogy Rómába zárandokolt egy küldöttséggel IX. Pius pápához. A prágai országgyűlésen és a Reichsrathban 1879 óta működik mindig az ó-konzervatív cseh magnások körében, mint ezeknek egyik vezére. Előkelő, szilárd, tehetséges és energikus férfi. A közigazgatásban is jártas, mert 1889 szeptember 4-ikétől 1896 február 16-áig, tehát hét esztendeig, Csehország helytartója volt. Lemondott, mivel Badenivel összeveszett. Konzervatív elvei az ó-csehekkel hozták össze s egyike volt azoknak, kik 1890-ben Rieger és Plener között megkötötték azt az egységet, melyet az új-csehek opposziója megbuktatott. Ezóta harcz és háboru volt közöttük s mikor legutóbb az osztrák delegáció elnökévé választotta Thunt, az új-csehek üres szavazólappal tüntettek ellene. Ostromállapotot is hirdetett 1893-ban az új-csehek ellen s az egész idő alatt, mikormányzott, mindig kivételes rendszabályokat használt s éppen azért mondott le, mert Badeni az új-csehekkel szövetkezett s az ostromállapotot Prágában megszüntette. E mellett azonban Thun a cseh államjog hive, ki 1888 október ötödikén, éppen midőn az ifju Vilmos császár Bécsben Taaffe ellen, cseh politikája miatt, sértő módon tüntetett, a prágai országgyűlésen e szavakkal végezte beszédét:

Vajha a konet és koronázás szent Venczel koronájával még bensőbbben kapcsolná össze szeretett uralkodónkat hű népével.

Ezért hitték a csehek, hogy Thun lesz a koronázási helytartó és most azt remélik, hogy koronázási miniszterelnök fog lenni.

Életrajzi adatai ezek: Születet 1847 szeptember másodikán Frankfurtban, hol atyja a német szövetség elnöke volt s később nagykövet Miklós cárnál. Jogot Bécsben, gazdaságot Poroszországban tanult. Azután katoná lett, de mint főhadnagy tartalékba lépet, hogy gazdaságát vezesse. 1874-ben házasodott meg s nőül vette Schwarzenberg Anna hercegnőt. Még mielőtt helytartó lett, utazást tett a Keleten s könyvet írt róla. Lemondása után Ferenc Ferdinánd kir. herceg trónörökös főudvarmesterének nevezték ki. Mondanunk sem kell, hogy valóságos belső titkos tanácsos, a Lipót-rend nagykeresztese és aranygyapjas vitéz.

Szalavszky párbaja. Szalavszkyt addig biztatták a lovagiaskodásra, hogy most valóságos krakélernek csap fel.

Tegnap a két szokott férfi, Pulszky Ágost és Gajary Ödön felkeresték Ivánka Oszkárt és elégtételt kértek tőle Szalavszky nevében azon kifejezésekért, melyekkel a zárt ülésben illette.

Ivánka kijelentette, hogy megnevezi segédjeit. Ivánka segédjei aligha fogják megengedni felüknek a párbaj elfogadását, miután a Rakovszky féle affért még most sem rendezte Szalavszky.

FELHÍVÁS!

Telephon összeköttetés!

A t. közönségnek érdekében van ugy az *olesóság* mint a *legújabb divat tekintetében* szükséglete beszerzése előtt a tavaszi ujdonságokat *kalapok, nyakkendő és cipőkben*

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

REICHARD

áruházában megtekinteni
Nagyvárad Fő-utca, Orsolya-zárda épület.

ORSZÁGGYÜLÉS

A képviselőház ülése.

Budapest, márczius 7.

»Nulla dies, sine sensatione. A mai napnak ismét van egy érdekes ujsága, Szalavszky főispán provokáltatta Ivánka Oszkár képviselőt, mert ez az 5-iki zárt ülés alkalmával *patentált gentlemannak* nevezte Szalavszkyt.

Elnök Berzeviczy Albert kijelenti, hogy a *kisajátításról* szóló törvényjavaslat harmadszori olvasás után elfogadtatik.

Magyar hajózás.

Ezután a *Magyar Keleti Tengerhajózási* Részvénytársasággal kötött szerződés becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat folytatólagos tárgyalása.

Károlyi Sándor gróf szemére veti a kormánynak, hogy nem őszinte. Nem vallja be, hogy a Lloyd társaságra rászorul, s azzal kérkedik, hogy a magyar állam nem szerződik a Lloyddal, hanem az osztrák kormány által befolyásoltatja a Lloydot, hogy bizonyos járatokat a mi érdekeinkben teljesítsen. Keleti exportunk nagyon gyöngye, nem érdemli, hogy oly nagy áldozatot hozzunk. Terményeink számára nyugaton kell keresnünk piacot, ne költsünk tehát az aldunai hajózásra. (Helyeslés balon.)

Kovács Pál: A kivándorlás ellen a konzulátusi rendszer megváltoztatását kívánja. A konzulátusoknál kevés a magyar elem, nem tudunk a kivándorlók nyelvén beszélni. Ha ezen segítenek, meg van győződve, hogy sokan fognak a kivándorlók közül visszatérni, mert fölvilágosíthatják őket a rájuk várakozó nyomorról.

Major Ferenc: Elismeri, hogy iparunk fejlesztésére a legnagyobb gond nyugot felé fordítottatik, de ő óhajtandónak találja, hogy nyers terményeinket Keletre is exportáljuk, ott is vegyük föl a versenyt. Szól azután a vasuti közlekedésről, majd a Kelet hajózásáról, melyet ki kell terjesztenünk. A javaslatot, mely nem elégti ki, nem fogadják el.

Elnök a vitát bezárja.

Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter: Célünk csak az lehet, hogy a nyers terményeinket feldolgozva, ezt Keletnek szállítsuk, részint mert ez van közelebb, részint mert a Duna szabályozása ennek legalkalmasabb eszköze.

Ezért léptünk a Keleti Tengerhajózási társasággal. De kifogás történt az ellen, hogy a Keleti Társaság nem érte el azt a célt, amelyet kitűzött, hogy oly csekély alaptőkéje van, hogy a nagy forgalom lehetetlen s éppen ezért igen nagy a subvencio.

A társaság alaptőkéje 800,000 forint, de 600,000 frt elsőbbségi kötvényt bocsátott ki, s így 1 millió négyszázezer forint tőkéje van. A segélyre nézve 2 frt mértőföldenként, míg Lloydnak 2 frt 40, Franciaországban 3 frt, sőt azt is meghaladja. Komjáthy képv. kiemelte, hogy volna kivételünk ezútor, paha fa, de oly nagy a konkurrenzia, hogy a versenyt ki nem álljuk.

Ha oly szerződést kötünk a Keleti tengerhajózási társasággal, hogy a legolcsóbb viteldíjat számítsa, akkor a kivételünk nagyot fog lendülni s tarifák emelkednek, csökkennek és evidentiában tartatnak.

Szükségesnek tartja, hogy a Lloyd társasággal kötött szerződést fentartsuk. Komjáthy képv. ajánlotta egy egységes magyar tengerhajózási társaság létesítését erre vonatkozólag megjegyzi, hogy a keleti is teljesen magyar éppen úgy, mint az, a mely lenne akkor, ha létesülne Komjáthy képv. szerint.

Egy egységes hajóállalatot 2 millió 800 ezer frttal lehetne létesíteni és ugyanazt érnék el, a mit most olcsó pénzen elérünk. Kéri a t. Házat, fogadják el a törvényjavaslatot, ellenben a határozati javaslatot vesse el.

Komjáthy Béla félreértett szavait magyarázza.

Ezután *Batthyány* gr. előadó: Kéri a határozati javaslat mellőzését. A jelenben nem lehet a fennálló szerződések folytán egy önálló magyar hajózási társaságot létesíteni.

Elnök: Felteszi a kérdést.

A többség Komjáthy határozati javaslatának mellőzésével a javaslatot általánosságban elfogadja.

Öt perc szünet.

Következett a törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Komjáthy Béla szemben *Batthyány*-val bizonyítja, hogy *Fiuméra* nekünk szükségünk van, s áldozatok árán is meg kell tartanunk.

A részleteket rövid vita után letárgyalták. Holnap rövid ülés lesz.

A »Nagyvárad Nemzeti Szövetség« alakuló gyűlése.

Vasárnap délelőtt folyt le az a nagyszabású aktus, a mely a nemzeti eszmék híveit egy közös zászló alá egyesíteni óhajtja. A megyeház nagyterme régen látott oly népes gyűlést, mint a minő a Nagyvárad Nemzeti Szövetség alakuló gyűlése volt.

Nagyvárad közönsége nagy buzgalommal karolta fel a szövetség ügyét és páratlan lelkesedéssel állott be abba a népes táborba, a mely Bihar megye szívében készülődik az erélyes akcióra és küzdelemre — a szocializmus ellen és a nemzeti eszmék mellett.

A mit a gyűlés szónokai, mint programot hangoztattak, eléggé nagyszabású, mint szándék, mint terv egyaránt. Hogy megvalósuljon az, a mit elérni óhajtának, azt tiszta szívből kívánja nekik minden, hazáját igazán szerető magyar. Természetesen a legnagyobb reményekre jogosít a Szövetség megindult tevékenysége, ha mindig megmarad olyanoknak a minőnek indult, — t. i. nemzeti, társadalmi alapon állva, fog akciózt kezdeni és ha kizárja a politikai, vallási és kaszt színezetet ebből az akciózóból. Így őszinte rokonszenvvel fog találkozni s csakis így lehet létjogosult a szervezetkezés. De nem akkor, ha liberális, ha fanatikus, ha kaszt-szerű lesz. Hiszen a társadalom hányféle színezetű elemét vonta egybe, s ezen elemek, ha alkalmat látnak, hányfelé huznak? Akkor vesztett ügye van a Szövetségnek, s nem olvaszt egygyé, hanem növeli a pártos széttagoltságot.

Lám, már az alakuló gyűlésen is megpendítette egy illusztris szónok a liberális eszméket, de bele kontrázott ebbe a kijelentésbe a szocializmus is. Igaz, hogy az egyik theoretikus fejtegetés volt, a másik pedig egy fiatal gyermeknek hivatlan közbekotytanása; de mégis eléggé jellemző úgy az egyik, mint a másik.

Amit *Herczegh* Mihály mondott a liberalizmusról, az meglepetést szült, habár ki is jelentette, hogy nem a politikai liberalizmust érti. A liberális elvek idézték elő a bajt, azokkal többé segíteni nem lehet a bajokon; de meg azért is kár volt hangoztatni a liberális alapot, mert így nem lehet egyesíteni a társadalmat — inkább széthúzásra fog vezetni.

Hanem amit *Beöthy* főispán mondott pohárköszöntőjében ugyanerről a témáról, az lelkes éljenzést idézett elő. És éppen a főispán kijelentésében látjuk annak biztosítékát, hogy a művelt társadalom nem fog megtévedni, mikor a mérsékelt, de hazafias felfogást akarja irányadóvá tenni a Szövetség életnyilvánulásaiban.

Csak a szélsőségtől óvja meg önmagát, akkor nincs mit aggódni a jövő miatt! Csak mindig hazafias legyen, akkor nem maradhat el a megérdemelt siker sem, a melynek minden reménységét méltán felkelthette mindenkiben az az impozáns aktus, a melylyel a Nagyvárad Nemzeti Szövetség megalakult, hogy megkezdje működését a haza javára, a magyar nemzeti eszme megvalósítására és minden igaz honfiumbelső öröme.

A gyűlés.

Pontban 11 órakor délelőtt nyitotta meg *Gyalóka* János elnök a gyűlést, üdvözölve az egybegyűlteket, itt is különösen *Herczegh*-et és a fővárosi Szövetség küldötteit.

A népes gyűlésen ott voltak:

Dr. *Herczegh* Mihály egyetemi rektor, az Orsz. Szövetség elnöke, *Schwartz* Antal országgyűlési képviselő, a szövetség társelnöke, dr. *Máthé* Sándor az egyetemi könyvtár igazgatója dr. *Bartha* Andor miniszteri titkár, társelnök, dr. *Kriváchy* Géza áll. vasuti elnöki titkár, szervezetési ügyvezető igazgató, *Mártonffy* Márton kir. tanácsos, iparoktatásügyi főigazgató, dr. *Grex* János a műegyetem questora, dr. *Balassa* Antal a fővárosi sajtó képviselője, *Justitorisz* Kálmán városi főjegyző Aradról, *Sztojha* József titkár Aradról, *Szöllősy* Jenő egy jegyző Aradról, továbbá *Beöthy* László főispán, dr. *Bulyovszky* József polgármester, *Gyalóka* János nyug. tiszéki elnök, *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő, *Fetser* Antal, dr. *Grósz* Menyhért, *Balázsházy* Bertalan, dr. *Vucskies* Gyula, *Török* József, *Papp* Miklós, *Szunyogh* Péter alispán, dr. *Nagy* Ernő, dr. *Dési* Géza, *Schöpflin* Ágoston, *Káli* Nagy Endre, *Krüger* Viktor, *Faliczky* Viktor, *Ujházy* Antal, *Kiss* Elek, *Kosmovitz* Sándor, *Sinszky* Ferencz, *Stark* Gyula, *Nyiry* György, *Déry* János, *Fekete* László, *Janky* József, *Szmazsenka* Ernő, *Velyásky* Gyula, dr. *Bartha* Béla, dr. *Weiszberger* Lipót, dr. *Magyary* Géza, *Glatz* Antal, *Novotny* Alfonz, dr. *Vári* Szabó Béla, *Kelemen* Ferencz, dr. *Edelman* Menyhért, *Mezey* Mihály, *Sarkady* Lajos, dr. *Adorján* Ármin, *Szücs* István, *Pekanovics* Imre, *Géczy* Lajos, *Rádl* Ödön, *Papp* György, *Dus* László, *Arany* Sándor, dr. *Bozóky* Alajos, dr. *Friedländer* Samu, *Szűts* Dezső, *Keszthelyi* Zoltán, *Kovács* Jenő, *Madarassy* Pál, *Jánosházi* János, *Marossy* Károly, dr. *Kálmán* Szidor, *Nozáky* Rudolf, *Balogh* Döme, *Papp* Imre, dr. *Várnay* Ferencz, *May* Sándor, *Schenker* Mihály, *Lévay* Zsigmond, dr. *Waldmann* Márk, *Auspitz* Adolf, dr. *Szolesányi* Hugó, *Nagy* Gyula, dr. *Mártonffy* Bogdán, *Zana* Ágoston, *Baranyi* András, *Winkler* Lajos, dr. *Márkus* László, *Justh* Károly, dr. *Komlós* József, dr. *Radó* Ignác, *Gasperik* Lajos, *Barza* József, *Réz* Mihály, *Böszörményi* Géza, dr. *Bozóky* Kálmán, *Szemes* Imre, dr. *Tóth* Mihály, *Karger* Sándor, *Halász* Lajos, *Fehér* Dezső, *Vidosits* Gyula, *Márton* Manó, *Szathmáry* Zoltán, *Kerényi* Miklós, *Fűszek* Lajos, *Voszka* Ferencz, *Mendelényi* Béla, dr. *Cziffra* Kálmán, *Tóth* István, dr. *Berkovics* Ferencz, *Domokos* Andor, *Szaecsvay* Ákos, *Hangli* József, *Kertész* Miksa, *Gál* László, *Nurizsán* Péter, *Rákos* Vilmos, dr. *Tkury* Kálmán, *Hlatky* Endre, *Petry* Gyula, dr. *Fássy* Pál s még sokan, úgy hogy a terem zsúfolásig telve volt.

A szép nem néhány taggal volt képviselve; ott láttuk: *Szunyogh* Lórándnét, *Rechné* B. *Zsófiát*, *Alberte* Hermint, *Raffai* Mihálynét, *Varga* Erzsébetet, *Szemes* nővéreket, *Brüll* Sámuelnét leányával stb.

Az elnök aztán felkéri *Szunyogh* Péter alispánt és dr. *Bulyovszky* József polgármestert a jegyzőkönyv hitelesítésére.

Gyalóka Jánosnak hosszú, virágos megnyitója után dr. *Herczegh* Mihály egyetemi rektor, az Országos Szövetség elnöke emelt szót és a következő szép beszédet tartotta:

Örömmel adott kifejezést, hogy Nagyvárad és vidékének társadalmi is megmozdult, hogy azokat az eszméket megvalósítsa, melyeket az O. N. Sz. magának követ. Ha az eszme megvalósult, a cél el lesz érve, mert a szövetség működése erélyes: a szükséges eszközök inkább állanak rendelkezésre mint másoknak. A tagok befolyása, a hírlapok elő fogják mozdítani a cél elérését, minek biztosítéka egyébként az is, hogy oly hazafias férfi áll a nagyvárad szövetség élén. Itt az idő, hogy a nemzet végre tegyen valamit és kitűzze magának célul, hogy az állampolgárok között a hazafias érzést fejlessze. A munkások között az elégtelenséget megszüntesse. A szövetség három irányban működik. A társadalmi osztály hazafias ünnepeket rendez, megakadályozza a kivándorlásokat, vagy ha az nem sikerül, igyekszik odahatni, hogy a kivándoroltak megmaradjanak magyaroknak. A munkásügyi-osztály figyelemmel kíséri a munkásmozgalmakat, arra törekszik,

hogy hazafias magyar munkavezetőket alkalmazzanak külföldiek helyett, kik nagyobbára agitátorok. Feladatuk tüzte ki a szövetség, hogy a hazafias gondolkodásmódot az ifjabb munkásnemzedék között terjessze. E véget létesíti a szövetség a munkásképző intézményeket. A munkásosztály eddig nem mert velük foglalkozni, mert ez által forradalmi gyanúsításoknak tette volna ki magát. A munkások nagyobbára hazafias érzésűek még mindig és ha utána látunk a dolognak, megállíthatjuk a szocializmust diadalmas útjában. (Egy hang: *Soha!*)

A nemzetiségi mozgalmaknak nincsen természetes alapjuk, mert a nemzetiségek nincsenek és nem is voltak elnyomva. Minálunk nemcsak a magyarok, hanem a nemzetiségek tagjai is nemesek lehettek, sőt autonómiával, privilegiumokkal ajándékozták meg őket. A nemzetiségeknek több joguk volt, mint maguknak a magyaroknak. A privilegiumok kora azonban lejárt, azért vették el azokat nemcsak a nemzetiségektől, hanem a jászoktól és kunoktól is.

Az O. N. Sz. működésében három eszmét követ: a humanizmust, liberalizmust és patriotizmust. A humanizmus célja, hogy az ember ember legyen; nem barátja a separatizmusnak és ezért nem állott sohasem a nemzeti politika útjában. A humanizmus feladata, hogy az ország minden igaz fiát vallás és nemzeti-ségi különbség nélkül egy társadalomba összetömörítse. A liberalizmusnak nincsen pártpolitika jelentősége. Az O. N. Sz. száműzi a politikát és a liberalizmus a közmívelődési és társadalmi szabadságot érti, mely ez ország fejlődésének alapföltétele. Sivárak a történelemnek ama lapjai, melyek az időnkinti napi megállások pillanatait jelzik. A liberalizmus le tud számolni az itélettel.

Magyarország ereje nemzeti egységében és ennek az egységnek megerősödése éreke nemcsak magának Magyarországnak, hanem a dinastiának és monarchia nagyhatalmi állásának is. Ez az egyég csak a liberalizmus útján jöhet létre. Magyarországnak nem is szabad a reakció zászlaját kibontania, mert Európa keleti védbástyája, mely ha ledől, a pánszlavizmus terjedésének szabad utat nyit.

Szól ezután a szocializmusról. Más országokban is megindult ez a mozgalom, csak hogy azok elbirják, de Magyarországnak nem. Nekünk elszánt küzdelmet kell folytatnunk a szocializmus ellen. Hazafiasan érző ifjakra van szükségünk, kiknek szíve a hazáért lángol. Meg kell értenünk a nemzetiségekkel, hogy bármilyen nyelven is beszéljenek is azért csak magyar honpolgárok lehetnek.

Bizonyítja ezután, hogy bármit következtessenek a statisztikai adatokból, a magyarságnak kell dominálnia. A magyarok védtek az állam létét, szabadságát. A történelmi Magyarországnak sem sovínista termék. Odaállítottuk Magyarországot az európai nemzetek közé! Ezt Németország császára is elismerte. Vegyünk példát a kis Szerbiától és Romániától.

Az O. N. Sz. föllépése nem agresszív, de midőn fontos ügyekről van szó, nem tágít egy tapodtat sem. Most ezer év után veszne ki belőlünk az erő? . . . Vannak, akik azt mondják, hogy a nemzetiségek többen vannak, mint a magyarok. Ha az igaz volna is, a győzelem nem a tömegé, hanem a lelkesedésé.

Azt fejtegeti a továbbiakban, hogy a románok és magyarok egymás barátságára vannak utalva. Különböző a román nép nem is elégedetlen. 1872-ig a románoknak nem voltak iskoláik, most már nagyon nagy azok száma; jellemző, hogy a románok 22 perzentje németül is beszél, ellenben a magyar nyelvet csak 6 perzent tudja. A mit az erőszakos magyarosításról hirtetnek, az mesebeszéd. Hogy a románok általában nem ellenséges indulattal viselkednek a magyarok iránt, az több magyar tisztnek Plojestben tett látogatása bizonyítja. Plojest társadalmi szívélyesen, lelkesedéssel fogadta a magyar tisztet, kik most Brassóba hívták a magyar vendégszerető tisztet. *Urechia* az ismert agitátor is a békét ajánlja és óvja az erdélyi románokat a külön válástól. Mert Magyarországnak és Romániának erősnek kell lennie az orosz propagandával szemben.

Ismétli, hogy a humanizmus, liberalizmus vezérlik a nemzeti szövetséget.

A nagy hatású beszédet, melyet csak nagy vonásokban vázoltunk, lelkes éljenzéssel és tapsal fogadták.

A nagy hatást keltett beszéd után dr. Bulyovszky József polgármester a következő beszédet mondotta:

Nagyságos Rector Igazgatósági Elnök Ur!

Mélyen tisztelt vendégek!

Nagyvárad város, mint önálló törvényhatóság, közönsége nevében őszinte örömmel s igaz lelkesedéssel üdvözlöm Nagyságodat, mint az Országos Nemzeti Szövetség elnökét s a körünkben érkezett igen tisztelt vendégeket.

Nagyságod által ismertetett ama nemes cél, melyet az Országos Nemzeti Szövetség alapszabályszerűleg maga elé tűzött s ezen nemes célhoz kitűnő magyarázata felment engem arról, hogy polgártársaim hathatós lelkesedésére apellálva, ujjegyetünk pártolása mellett szót emeljek.

En legfőképpen hazafias köszönetemet óhajtom tolmácsolni Nagyságodnak és a tisztelt vendégeknek, hogy városunkra gondolva, e város falai között felkerestek bennünket s felköltötték figyelmünket s társadalmi tevékenységünket egy oly egyleti működésre, mely csodálatos államiségünk s nemzetiségünk fejlesztésével s erősítésével. — Mert közöttünk kinek ne lenne forró óhajta, hogy a magyar nagy és hatalmas legyen. — Már pedig ez új egylet létesítésével törvényhozás igénybe vétele nélkül e nagy s magas elvek létesítése mozdítatik elő.

Ily nemes intenczióval bír s minden faj, vallás s nemzetiségi jogos igények kellő tiszteletben tartásával már alapszabályszerűleg létesített egylet alapkövének városunkban ily magaslatos ünnepélyes kapcsolatos letételért fogadja Nagyságod és a mélyen tisztelt vendégek hálás köszönetüket s a kellemes és jó érzéstől telve őrizték meg városunkat őszinte jó emlékekben.

Az Isten éltesse Nagyságodat s a tisztelt vendégeket sokáig.

Utánna dr. Sarkadi Lajos terjesztette elő a szövetség tisztikarának és igazgató-választmányának névsorát, melyet egyhangulag elfogadtak, mely a következő:

Elnök: Gyalóky Lajos.

Társ-elnökök: Dr. Bulyovszky József, Szunyogh Péter.

Alnökök: Dr. Berkovits Ferencz, Hlatky Endre, dr. Nagy Ernő.

Titkár: Dr. Márkus László.

Jegyzők: Dr. Dési Géza, Halász Lajos, dr. Thury Kálmán.

Pénztárnok: Réz Mihály.

Ellenőrök: Dr. Adorján Ármán, Kugler Ferencz.

Felügyelő bizottság: Elnök: Mezey Mihály. Tagok: Huzella Gyula, dr. Várady Zsigmond, dr. Vári Szabó Béla.

Igazgató választmány: Andrányi Lajos, Csák Máté, Dus László, Faliczky Viktor, Fehér Dezső, Fuszek Lajos, Gábor János, Géczy Lajos, Glatz Antal, dr. Grosz Menyhért, dr. Gyémánt Jenő, Horványi Géza, Hraniczky Károly, Janky József, dr. Kecskeméti Lipót, Kenéz Sándor, Kepes Miklós, Kes thelyi Zoltán, Kiss Elek, dr. Konrád Márk, dr. Kornstein Lajos, Krüger Viktor, dr. Kurländer Ede, Láng József, Laszky Ármán, Magyar Gyula, Materny Imre, May Sandor, Nátafalussy Kornél, Papp Miklós, dr. Perczel Adolf, dr. Perjessy Mihály, Petry Gyula, Potássy János, Rácz Mihály, Rádl Ödön, dr. Radó Ignác, Reismann Mór, dr. Ritoók Géza, Ritoók Zsigmond, Rutter Emil, dr. Sarkadi Lajos, Schöpfin Ágoston, Sipos Orbán, Sulyok István, Stern Hermann, Szmazenka Ernő, Szokoly Tamás, Szunyogh Lóránd, dr. Tassy Pál, Tatár Zoltán, dr. Tóth Mihály, Ullman Izidor, Urban Adolf, Vaday József, dr. Várnay Ferencz, Velyáczky Gyula, dr. Vuesskies Gyula, Winkler Lajos, Zathureczky Albert.

Majd dr. Thury Kálmán ismertette a nagyváradai szövetség megalakulásának történetét és a társadalmi akciót, melyet megindított.

Ezután dr. Krivácsy József olvasta fel a számos táviratot és három levelet, amelyekben

az ország minden részéből üdvözlük a megalakult ifjú szövetséget.

Befejezésül dr. Nagy Ernő jogakadémiai tanár emelt szót. A kiválóan sikerült és magas beszédet egész terjedelmében itt közöljük.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Nekem jutott a megtisztelő föladat szövetségünket a megalakulás pillanatában üdvözölni.

Mert hiszen a nagyváradai társadalom is csak humánus és hazafias kötelességet teljesített akkor, a midőn buzgón csoportosult ama magas elvek körül, melyeket az O. N. Sz. törvényes céljával kitűzött.

Tagadhatatlan, hogy az a nagy és küzdelemteljes átalakulás, a mely éppen századunknak jutott osztályrészül, talán még mélyebbre nyúló változásokat hozott létre a társadalmi életben, mint a közszervezetben, csak hogy amott az lassabban mutatkozik és azért a fölszines vizsgálat az ok és okozat közti összefüggést nem olyan könnyen találja meg. — Kezdetben úgy tetszik, hogy a történetek daczára minden nyugodtan halad tovább azon az úton, melyet a szokások és hagyományok törtek és gyakran csak nagy idők múltán, több generatio után, mintegy pszichológiai processus eredményeként vesszük észre, hogy a társadalom szelleme mennyire megváltozott.

A mondottak bebizonyítására nincs szükség messze a multba visszanyúlni. Hisz még mai nap is fölvethető a kérdés, hogy társadalmaink átalakulása az új világrendben befejezettnek tekinthető-e már? ha pedig nem: akkor vajjon tudjuk-e biztosan megállapítani, hogy a követett uton hová jutunk?

Még ma is, úgy, mint már több évtized óta, két nagy iskola, politikai irány áll egymással szemben. Az egyik és ez az uralkodó, a történet változásokat alapelveikben, az emberi törekvés és pedig a sikeres törekvés koronájának tekinti, a melyekkel végre is annyi nyomor és szenvedés után az ember fölszabadult a szolgálathól, ura lehet saját sorsának, nem többé más céljainak eszköze, csak most jutott teljes teljes tudatában annak, az ember méltósága és a szabadságjogokban olyan kincse rejlik, amelyeken föladni vagy csak csorbítani is, ellenkezik ez ember rendeltetésével a földön.

A másik iskola, alig vesz észre valamit. Ellenkezőleg azt tanítja, hogy a világ egy század óta, az embert és életviszonyait nem ismerő elvont gondolkozók teorémái után haladt, egészen elhagyja azokat az alapokat, a melyeken a békés társasélet fennállhat. Es vak vezetvén a világtalant végre is utvesztőbe jut, amelyből nem lesz más menekvés mint visszaterelni, ha nem is a régi szervezethez, de annak elveivel.

E nagy eltéréseket a kor irányainak megérthetjük, ha tekintetbe vesszük azt az óriási különbséget, amely a régi és a mai társadalmi rend között fennállt és a tulgyors átmenetet.

A régi állam a társadalmi életet is a legszorosabb gyámködés alá veszi. Az embereket rendekre osztja: minden rendnek meg van a maga külön joga, mint a hogy meg van a maga szigorúan határoló külön cselekvési köre, élethivatása, a melyből a másikat kívánja; minden rendnek meg van a maga, szintén kizárólagos külön tudománya, műveltsége. A tulajdon korlátozott, a vagyon a családhoz kötött. Az ipart korlátozza, de védi is a czéhrendszer; a kereskedelmi forgalmat szintén számos és számos kényszer-rendszer korlátozza, az egyesek érdekét törekedvén megvédeni. A szellemi szabadság, valamint a többi szabadságjogok a népre általában ismeretlenek. Mondhatjuk, hogy e világrend az egyénnek már születésekor kijelöli azt a helyet, a melyet a társadalomban az életen keresztül elfoglalhat. Ha az egyén szabadsága tehát a minimálisra szorított, de másrészt meg a társadalmi béke inkább megvédettnek látszik, mert aki ellene fordul, mindjárt az első lépéseknél, az államot találja magával szemben.

Már most e kiváltságokon nyugvó, a hagyomány és formák között megmerevedett renddel szemben, a modern államot és társadalmi rendet az egyenlőség alapján megvalósuló szabadság elveire építik föl. Az állam a társadalmi emberrel és a társadalmi élettel szemben ha-

talma elé a legszigorubb korlátokat állítja fel, a midőn az egyén szabadságjogait kitüntetésül ugynevezett alaptörvényekben biztosítja. Az állam többé nem avatkozik a társadalmi életbe és most az egyén szabad cselekvésének színtere, a ki előt a haladás útját is szabaddá tette egész a legmagasabbig; mindenki addig mehet, a meddig a lábai bírják.

Egyszerre előtörnek tehát az eddig elnyomott vágyak és érdekek, a melyeket a fönnes hirdetett egyenlőségi elvek, még mintegy külön is kihívják az érvényesülésre.

De a most meginduló küzdelemben az ember már embertársát a magán érdekköz, vagy az osztályt látja magával szemben, hogy ne támadnának tehát nagy ellentét az emberek között és ezzel együtt fondorlatok, gyűlölség, harag, bosszu, még pedig olyan mértékben, hogy néha az állam létét is fenyegetni látszanak, a társadalmi békét pedig egészen megtörik és a haladást, mely ugyan elvileg szabad, tényleg legyözik, akadályozzák.

Sokszor úgy látszik, hogy éppen ellenkezője következett be a várt boldog állapotoknak, olyan bellum omnium contra omnes, mindenki küzdelme mindenki ellen.

De mint hogy a civilizált népek egy század óta haladnak ez irányba, bizonyos tapasztalatokhoz is eljutottak, úgy hogy a jövőt illetőleg már nem vagyunk pusztán a találgatásra utalva. E tapasztalatok pedig azt mutatják, hogy a hol a társadalom elég fejlett már arra, hogy megértse, miszerint a szabadsággal nemcsak jogok, hanem kötelességek is járnak, a szabadsággal élni megtanul és kötelességét teljesíteni: a nagy ellentétet békés uton is kiegyenlíthetők. És ez felel meg a mai társadalmi rend természetének, mondhatni alapelveivel logikailag a leszorosabban összefügg.

Az ember, midőn a társadalmi élet számára a teljes szabadságot követeli és végre kivívja, az államot egészen leszorítja e térről. Világos tehát, hogy a történekeért a felelősség is őt terheli. Ha már most az ő szabad cselekvése sebeket üt, gyógyítsa be azokat maga a társadalom szabad tevékenysége.

A mai nagy ellentéteket és széthuzást vizsgálva rendszerint a féktelen önzésben találjuk a végső okot. Az önzésben, a mely — hogy az ember most egyszerre szabaddá lett, — sokszor túlcsap az érielem és belátás által megvont korlátokon is. Sőt azzal fenyegeti, hogy mindez fölé emelkedik, a társaséletet atomaira bontja szét, visszavetvén az emberiséget az őslápotokra.

A mai társadalom feladata lesz tehát oda hatni különösen, hogy a midőn kebelében az élet egész csatája most már szabadon vivatik és ebben az önző érdek hajtó ereje ép úgy nyilatkozik, mint egyéniség győzelmes kifejtésére irányuló törekvés, legyen egyszersmind a rokonérzet által is áthatott; azon rokonérzet által, mely egyeseket az emberszeretet munkájának kifejtésére szükséges és társadalmi élet körén belül szervezeteket hoz létre, a melyek már az önérdék egyoldalú alapját elhagyva, annak hajtó erejével a felebaráti szeretetet is egyesítik, áldásossá tevén létüket és annak minden működését.

A hol a társadalom ezt elég hatásosan megvalósítani képes, ott az ellentétek mindinkább békés korlátok közé szorolnak és az egész küzdelmes mozgalmából a felszínén nem látszik más, mint az erőteljes, egészséges haladás.

Buzdításul szolgálhat, hogy a civilizált nemzetek hajolnak is a kor intő szavára és az élet ez oldalát szemlélve neveztek el századunkat a humanizmus századjának. Alig lehetne csak csoportonként is felsorolni azokat az ezer és ezer egyesületet, társulatot, szövetséges vállalatot és más intézményeket, a melyek a mondott célra működnek. De ezek között nem foglal-e el jogosan előkelő helyet az az irány is, mely nem a tüneteket, hanem a bajt gyökerében törekedik orvosolni, vagyis mint az O. N. Sz. programja szépen mondja: »Emberséges és hazafias gondolkozást és érzést terjeszteti, függetlenül a pártpolitikától, vallási, nemzeti és osztálykülönbségre való tekintet nélkül és így közreműködni a társadalmi egységet és rendet zavaró okoknak és ezek hatásainak megszüntetésében.

És most, midőn szövetségünk hazafias és emberbaráti útjára indul, nem hallgathatom el ama hő kívánságom, hogy a szövetség éljen és virágozzék.

Déli 1 óra volt, mikor a népes közgyűlés véget ért.

A bankett.

Déli 1 órakor 100 terítéken bankettre gyűlt össze a közgyűlésen jelen voltak legnagyobb része a Zöldfa szálloda nagytermében. A népes banketten mindvégig kitűnő hangulat uralkodott. *Czeplédy* ugyancsak kitett magáért. A kitűnő étkek és az izléses feltalálás teljesen rávallott erre a jó hírnévnek örvendő vendéglőre.

A harmadik fogás után felemelkedett dr. *Beöthy* László főispán és rövid pohárköszöntőt mondott, a melyben a legelső magyar emberre, apostoli királyunkra emeli poharát. A különben is emelkedett szellemű pohárköszöntőnek sok, nagyon megszívlelendő része volt, a melyekre utaltunk is feljebb.

A főispán után *Hlatky* Endre emelt szót, üdvözlővén *Herczegh* rektort a szövetség nevében.

Majd *Herczegh* felelt a hozzá intézett pohárköszöntőre, üdvözlővén az egész váradi intelligenciát, a kik ily lelkesülten egyesültek a közös lobogó alatt.

Ezután *Lehoczky* Antal, az országos szövetség nemzetiségi osztályának vezetője beszélt. Benső öröme szolgál a főispánnak azon kijelentése, hogy Nagyváradon sem nemzetiségi, sem vallási, sem politikai széttagoltság nem ismeretes a társadalomban. A jövődő siker reményében ürit poharát.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester a vendégeket élteti és köszönetet mond a váradi közönség nevében buzgó fáradozásaikért.

Dr. *Bartha* Lajos kereskedelmi miniszteri titkár szözl ezután. Részletes áttekintést nyújtva a testvér szövetségekről, de hosszasan foglalkozva a munkás kérdéssel is. Szerinte a paraszt-szocializmus nem egyéb mint heveny betegség, a mely viharként tűnik fel előttünk. Nagyváradra emeli poharát, a melyet nagy udvariassággal szabad királyi városnak léptetett elő.

Márkus László az egész ünnepség minden fényét visszavezeti — *Tisza* Kálmánra, a kit a jelenkor legnagyobb alakjának tart, bámul és csodál — (!)

Nagy tetszést aratott azután *Institoris* Kálmánnak, Arad megye főjegyzőjének s az aradi szövetség elnökének tosztja. Biharmegye közönségére emelte poharát.

Krivácsi Géza kereskedelmi miniszteri titkár, a központi szövetség ügyvivő igazgatója beszélt végül. Köszönetét és elismerését fejezi ki dr. *Sarkadi* Lajosnak és a nagyváradi sajtónak a szövetség érdekében kifejtett buzgalomukért.

Ezután megindult a nem hivatalos tosztok árja.

A jelen voltak közel delután 5 óráig maradtak együtt fesztelen, jó hangulatban.

A sürgönyök.

Valóságos özöne érkezett az üdvözlő sürgönyöknek és leveleknek, melyeket részint a gyűlés végén, részint pedig a bankett alatt olvastak fel.

A nevezetesebbeket im itt adjuk:

Szíves külföldi meghívásukért a Nagyvárad Nemzeti Szövetség megalakulására meleg köszönetet mondva küldöm hazafias üdvözlőmet és Isten áldásáért esedezem, hogy az alakuló szövetség a hazafini bölcsesség és igazság útján

haladva, édes magyar hazánknak üdvét előmozdítsa.

Schlauch,

bibornok, váradi püspök.

A Nemzeti Szövetség apostolai az emberszeretet vallását ujjal hirdetik. És ha e vallás eszméje övezredeken át diadallal járta be a világot, úgy most bizva-bizhatunk e nemes szövetség jövődő sikereiben.

Dr. Jókai Mór.

A Nagyvárad Országos Nemzeti Szövetség megalakulását hazafias örömmel üdvözlöm.

Todor József,
kanonok.

A mai alakuló üléstek alkalmából üdvözlő benneteket

az erzsébetfalvi hölgy-
bizottság.

Az Országos Nemzeti Szövetség ujszülötte, melyet elnökünk az egyetem nagytudományu rectora ma keresztvíz alá tart egészséges, tetterős hosszúélete lesz, mert hisz Biharország intelligentiájú tevékeny vezérférfiai nemzetek. Ugy legyen!

Rottenberg Jenő,

az Országos Nemzeti Szövetség titkára.

Veszedelemes szocialista mozgalmaink közepette a nemzeti eszme, a nemzeti érzék, a nemzeti érdek az egyedüli biztos ellenszer. Ezt akarja megizmosítani a Nemzeti Szövetség, melyet szívből üdvözlök nagyváradi alakulásán.

Szterényi.

Az Országos Nemzeti Szövetség nagyváradi diadalában lelkesedéssel látom nemzeti erőnk hatalmas megnyilatkozását.

Pázmándy Dénes.

Nemes munkájuk a hazafias és humánus célú törekvések újabb térfoglalását jelenti, e térfoglaláshoz küldöm őszinte üdvözlőmet.

Dr. Hlovay Lajos,

műgyetemi tanár, dékán.

Alakuló közgyűlésük országos jelentőségű ünnepélye alkalmából szövetségünk elnöksége teljes örömmel üdvözlöi szövetségüket, mint a hazafias testvérszeretet magasztos oszlopát.

Bécsi Magyar Nemzeti Szövetség.

Üdvözlő sürgönyöket küldtek még:

A fővárosból.

Gróf Esterházy Mihály, Gajzágó táblabíró, gr. Desseffy Aurél, Falk Miksa, dr. Chorin Ferencz, Justh Gyula, Jónás Ödön, Kosztolányi dr. Földes Árpád, Erdélyi János, Tábori Ferencz, Molnár Viktor, Oráry Lipót, Tóth József, kir. tanfelügyelő, Koernyei Ede ügyvéd, Idősb Barthos Tivadár, Desseffy Arisztid országos nemzeti szövetség igazgatósági tagja, dr. Hody Lajos munkásügyi osztály elnök, Rényi József igazgatósági tag, Tóth Ödön az egyetemi kör elnöke, Az országos iparos ifjak egyesülete, Török Aurél.

A vidékről:

Báró Feilitzsch főispán, Nyiregyháza. Fábrián János alispán, Kassa. Majorossy polgármester, Pécs. Somogyi alispán, Segesvár. Kovács polgármester, Nagy-Ényed. Réthi tanfelügyelő, Déva. Körösbányai, »Nemzeti Szövetség«. Brassói, »Nemzeti Szövetség. Moor Gyula. Tedeschi Viktor az aradi munkásképző intézmény elnöke. Somkerek Gusztáv a szervezkedő szászsebesi nemzeti szövetség szervező bizottság elnöke. Paszlavszky Sándor a szerencsi »Nemzeti Szövetség« elnöke. A nagy-szebeni testvér szövetség nevében János Sándor. A kolozsvári nemzeti szövetség nevében gr. Lázár István és dr. Dapovik Sándor titkár. A bázsi magyarok nevében, Dömötörffy György. Délvidéken temesi elvtársak nevében Manasz Baráth Ármin, Temesvár. »Hunyad« szerkesztősége, Kolumbán, Déva. Dr. Feldmann, Fehértemplom. Krasznay Alivér, Arad. Fogarasi Albert főgymnasiumi tanár, Nagyenyed. Brády Lipót, Brád. Dr. Darabanth Scháfer, Vinga. Az aradi kereskedők körének elnöksége. Az aradi iparos ifjak önképző egyetele.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márczius 13. Szépitési egyesület közgyűlése d. e. 10 órakor a városházán.

A vasárnapi népszerű felolvasások sorrendje:

Márczius 6. »A költőzködő madarokról.« Tartja Potássy János.

Márczius 13. »Márczius 15-ének emléke.« Tartja dr. Türr Lajos.

Márczius 20. »A nagytókról.« Kisérletekkel tartja dr. Tóth Mihály.

* **Az irgalmas szerzet ünnepe.** Az irgalmas szerzetnek ma ünnepe van; alapítójuknak Istenes János emléknapijának alkalmából. A nagyvárad irgalmas szerzet templomában az emléknapi alkalmából ünnepélyes istentisztelet lesz; délben pedig ebédet ad a rendház, a melyre a város előkelőségei hivatalosak.

* **A színház-terv jóvá van hagyva.** Hónapok óta várja az elintéztést a miniszteriumban a nagyvárad színház építésének és ezzel kapcsolatban a Bazárszoros kibővítésének ügye. Dr. Bulyovszky József polgármester legutóbb a miniszteriumban ez iránt is közbejárt. Mint budapesti tudósítónk távirja, a miniszter márczius hó 3-án 17822/III. sz. a. a színház építését s a Bazárszoros kiszélesítését jóváhagyta. Pár nap alatt leérkezik a városhoz. Csak aztán legyen pénz a terv keresztülviteléhez.

* **Nagyvárad ifjak Rómában és Nápolyban.** Mai értekezleten tárgyalta a nagyvárad felső kereskedelmi iskola tanártestülete az ifjuság kérelmét f. 1897—8. tanév husvétii szünetei alatt tartandó tanulmányi ut rendezése iránt s elfogadta Propper N. János igazgató propositióját, mely szerint a két hétre terjedő husvétii szünet alatt Fiume-Ancona-Róma-Nápolyba tanulmányi utra vezeti az önként jelentkezett ifjakat. A nagy hetet Rómában töltik, hol épen ez időben ünnepli a kath. egyház feje, XIII. Leo pápa Ő szentsége jubileumát s hol ez alkalomból a világ minden részéből özönlének utasok és zarándokok. Nápolyban 3—4 napot időznek s innét Florencia, Velenczén át érkeznek vissza az édes magyar hazába.

* **Hol lesz a járványkórház?** A honvédelmi miniszterium tudvalevőleg kikötötte, hogy a hadapród iskola építése folytán a járványkórházat okvetlenül el kell helyezni más területre a mostani helyéről. A főmérnök, főkapitány és a tiszti orvosi hivatal már több helyet megtekintettek s tegnap délután előterjesztést tettek a közegészségügyi bizottságnak. Jelen voltak: dr. Grosz Albert elnök, dr. Bulyovszky József, dr. Baróthy Ákos, ifj. Rimler Károly, Busch Dávid, dr. Kutiák Ágoston, Szüts Dezső jegyző. A bizottság négy területet jelölt ki a járványkórház helyül. 1. A régi epreskert melletti mezőt, a Rét- és Szt-Anna utcával szemben a szőlőtelep mellett levő mezőt, a Zöldkert temető mellett a Szálka kaszálóból kihasított területen, végül a Rulikovszky csőszház melletti kaszálón. A bizottság kiment a helyszínrre s megtekintette a kijelölt területeket. A bizottság legalkalmasabbnak az epreskert melletti területet találta. A hozzájáró ut a vasut felől lesz nyitva. A többi terület alkalmatlan.

* **A szószékről a szocializmus ellen.** Dr. Karsch Lollion derecskei plébános folyó hó 6-án vasárnapi nagyböjti szent beszédében a dussgazdag és a nyomorult Lázár szentírasi példabeszédből kiindulva, a szocialista kérdéssel tüzetesen foglalkozott. Szép számú hallgatói nem győzik eléggé dicsérni érvekben gazdag és

példákkal megvilágított remek tanítását. A szocialisták osztályozásában megkülönböztetett olyanokat, kik békés uton vélik elérni a vagyoni egyenlőséget, továbbá olyanokat, kik erre fegyveres erőt, az erőszakot tartják alkalmas eszköznek. A baj okát az elfajult birvágyban keresi s minthogy az emberi természetet megváltoztatni nem lehet, azért mindig voltak és lesznek gazdagok és Lázárok. Az ezek közötti ür áthidalására Jézus Krisztus tanítása, a felebaráti szeretet parancsa alkalmas egyedül. Ez azon hid, melyen a Lázárok a gazdagokhoz főlshállhatnak, s viszont amazok leereszkedhetnek a szegényekhez s az elfajult birvágy okozta ürt elenyésztetni kölcsönösen törekednek. Derecskén a szocializmus még nem vert gyökeret, de azért jó szolgálatot tett dr. Karsch plébános hiteinek, mert alapostolok ide is vezetőhetnek. Tanítását a jövő vasárnap ezen tárgyról folytatni fogja.

* **Temetés a zárdából.** Az Orsolya-zárda Istenben boldogult halottját: M. Rozália, született Pirtsi Erzsébet földi maradványait tegnap, hétfőn délután nagy részvét mellett temették el. Az apácza-utczai udvar zsufolásig megtelt különösen előkelő női közönséggel. A gyászszertartást Vinkler József v. püspök végezte nagy segédlettel. A tanítónő-képezde növendékei egy szép gyászdalt énekeltek a temetés alatt s aztán megindult a hosszú, impozáns gyászmenet. Elöl fekete lobogóval, arannyal átfont virágkoronával az alsóbb iskola növendékei, a papság, az Erzsébet-árvaház növendékei, a papság, a felsőbb iskola és tanítónő-képezde növendékei, a gyászocsi, melyen a tanítványok koszorújával fedve, volt elhelyezve az egyszerű fekete, fényezett fakoporsó. Az olasz nagytemetőben hantolták el, korábban elhunyt társnői mellé. — Az impozáns temetést Germán Károly »Kegyélet« temetkezési intézete rendezte.

* **Szt. Antal kenyere Gyulán.** Adony, Budapest, Debreczen, Vác, Zsombolya után immár Gyulán is Gröh Ferencz prépost-plébános buzdólkodása folytán meg van honosítva a Szent Antal kenyere. Három hét alatt oly szép összeg gyűlt össze, hogy már 20 szegény családot lehet ellátni kenyérral hetenkint. Sőt az eddigi jelek után lehet következtetni, hogy az adományok még nagyobb mértékben fognak befolyani s több szegény kaphatja meg a »mindennapi kenyeret«. Csak ilyenkor tűnik ki, hogy a »hivatalos jelentések« dacára is mily nagy a szegénység, annyi jelentkezik, hogy mind nem is lehet ellátni. Ime a kath. egyház a szocializmus megakadályozásában milyen praktikusán működik közre. Azért nincs a katolikusok közt szocialista, csak elvétve.

* **Hol keletkezett a vörheny?** A napokban azt irtuk, hogy a nagyteleki-utczai irgalmas nővérek iskoláiban a vörheny föllépett. Ezen hírünk annyiban módosításra szorul, hogy az előkelő, hivatalosan is a legtisztább, rendezettebbnek ismert intézetben nem fordultak elő vörheny betegültek, csupán az intézetbe járó néhány gyermekben konstatálták a fertőző bajt. Különbösen erre nézve a városi főorvosi hivataltól a következő sorokat kaptuk:

Január hó 27-ik napjától szorványosan (6 eset) fellépett vörheny betegülések nem magában az újvárosi irgalmas nővérek intézetében, hanem a magánlakásokban történtek s az intézetben megbetegülés nem volt, tehát a fertőzés sem onnan eredt. Ebből kifolyólag az intézet iskolái sem azért zárattak le, mintha a fertőzés belülről származott volna, hanem azért,

hogy az összes tantermek szigoruan fertőtlenítenessenek s a ragály tovább terjedése, esetleg behurczolása megakadályoztassék.

* **Uj katona telepek az Alföldön.** Békés vármegye közgyűlése elhatározta az alispáni jelentés nyomán, hogy felir a honvédelmi miniszterhez az iránt, hogy Orsházán és Békésen állandóan katonaságot helyezzenek el.

* **Az öreg hős.** A magyar Színházban javában folynak a próbák az *Arany lakodalom* című 48-as alkalmi színműből, melylyel a színház a szabadságharc ötvenedik évfordulóját fogja ünnepelni. . . A darabnak híre futott már a városban. Pénteken délelőtt beállít a színházhoz egy fehér haju, tisztos egyszerűséggel öltözködött öreg ur, s az igazgatót keresi.

Bevezetik:

— Kérem én Kászonyi Pál vagyok, 48-as honvéd a 11-ik zászlóaljából.

— Mi tetezik.

— Gondoltam, hogy hasznát veszik abban a 48-as szindarabban az ilyen tapasztalt embernek, mert én, ki mindent láttam, a mi akkor történt.

— Hát mire vállalkoznék mégis?

— Ha megengedik, hogy nézzem, mi van benne, majd válaszolok.

— Jó.

Az öreg urnak a színpad sarkába, elől egy széket tettek és ő nagy áhitattal és figyelemmel nézte a dráma menetét, de nem nyilatkozott. Következett a piskihidi tabló. Havas tájon pislogó táborfüzek. Körül osztrák. Vívnek. A hősnőt fához kötik és fősbe akarják löni. Ekkor messziről fölcsendül a honvédek csatadala, s a következő pillanatban a vörös sípkás 11-ik zászlóalj megrohanja a hidat és az osztrákokat. Vad csatazaj. A hidon megjelenik Bem és Petőfi, a piskihid mellett felgyújtott csárda vérvörös világa vet fényt a képre. Ekkor az öreg Kászonyi felugrik, sapkáját lóbálva elkezd kiabálni:

— Eljen Bem, éljen a magyar. Ez az én vezérem, ez az én zászlóalj! Előre Nagy-Szeben felé!

Erre az öreg, a hogy csak tőle telhetett, felbiczegett a hidra és ott általános meghatottság közt, kezeit csókolt a színésznek, a ki Bem apót játszotta.

Mikor aztán megkérdezték tőle, hogy hát mit választ, azt felelte:

— Hát újra közhonvéd leszek az én kedves zászlóaljamban.

Később azonban belátta, hogy bizony ez neki már egy kicsit fáradságos. De mivel minden áron szerepelt akart, megengedték, hogy egy másik képben egy néma szerepet, Táncsics Mihályét játssza, kit a nép kiszabadít börtönékö. Így az Arany lakodalomban lesz egy igazi 48-as honvéd is.

* **Vasárnapi népszerű felolvasások.** A vasárnapi népszerű előadások sorozatában ismét egy érdekes felolvasásról számolhatunk be. Potássy János tanár tartott felolvasást »A költőzködő madarokról.« — Brehm Alfréd és Hermann Ottó nyomán mondott el egy és más igen érdekes dolgot e kis vándorlókról, oly szépen ecsetelve életmódjukat s mind azt mi a költőzködéssel egybefügg, hogy csak sajnálkozásunkat fejezhetjük ki, hogy ez élvezetes előadást a nemzeti szövetség gyűlése miatt többen nem hallgatták. Jövő vasárnap »márcz. 15-ikének emléke« czimen dr. Türr Lajos tart felolvasást, melyen jelen lesz a városi tanács, élén a polgármesterrel, ugyszintén az iparoktatási bizottság is közreműködik az ifjusági dal- és zenekör is. Ez ünnepélyre a rendezőség minden érdeklődött tisztelettel meghív.

* **Márczius 15. Nagyszalontán.** Nagyszalonta város képviselőtestülete márczius 15-nek 50 éves évfordulóját mint nemzeti ünnepet

a következő műsorral tartja meg: I. Reggel 9 órakor az ev. ref. templomban alkalmi istentisztelet tartatik. II. A Isten tisztelet végeztével fél 10 órakor a közönség a központi fiiskola udvarára vonul. III. A dalárda a »Szózat« elénekülésével nyitja meg a nemzeti ünnepet. IV. Alkalmi felolvasást tart Balogh László országgyűlési képviselő. V. »Három színű zászló lobog« Hubert Károlytól, éneklő a dalárda. VI. »Előre« Tóth Kálmántól, szavalja Nagy Márton főszolgabíró. VII. »Szent az érzet sziveinkben« Egresi Bénitót, éneklő a dalárda. VIII. Kossuth Lajos Washington sirjánál« előadja Csorvássy István ügyvéd. IX. »Himnus« éneklő a dalárda. X. Azután az ünneplő közönség a vasut-utczai temetőbe vonul, hol Lovassy László sirjánál alkalmi beszédet tart dr. Reiner Albert ügyvéd és a nagyváradi jogakadémiai ifjuság képviselője Podhraszky Rezső joghallgató. XI. A dalárda az »Apothéosis« nyugosznak ők a hős fiak elénekülésével az ünnepélyt bezárja. XII. Délután fél 3 órakor a képviselő-testület diszgyűlést tart. XIII. Ennek végeztével 3 órakor a városház előtt Molnár József képviselő-testületi tag alkalmi beszédet mond s ennek befejeztével az egész ünneplő közönség egy körmenetet tesz. Este 7 órakor a város kivilágítása.

* **Keresztes fizess!** Furcsa dolog az a váltó. Egy két garasért megveszi az ember, de ha a nevét alá kanyarintja, attól olyan erős lesz az a papiros, hogy egész házat, földet fel tud falni. Gyulán történt, hogy Hoffmann Gyula pár nap előtt még vagyonos földműves, aláírta a nevét egy ösmérőse Gyovay János kedvéért egy 6000 forintos váltónak s ma koldusbotra, sőt börtönbe jutott érte. A napokban járt le a váltó, de Gyovay nem fizetett s Hoffmann veték elő, el is verték rajta a port. Ebbe nem tudott bele nyugodni Hoffmann, felkereste Gyovayt és ott rövid szóváltás után dühbe borult a két ember. Gyovay kést rántott, Hoffmann pedig revolverével bele lőtt támadójába. Hoffmann maga jelentkezett a rendőrségen.

* **A közúti vasúti előmunkálati engedélye.** A nagyváradi közúti vasut részvénytársaság tudvalevőleg azzal érvelt a villamos vasut építésének pályázatánál, hogy nékie már megvan a minisztertől az előmunkálati engedélye, a budapestinek pedig nincs. Mint értesülünk, a közúti vasut társaságnak a kereskedelmiügyi miniszter az előmunkálati engedélyt egy évre meghosszabbította. Nem értjük, miért volt erre szükség, hiszen ha megkapná a társulat az építési engedélyt, úgy sincs szüksége még egy évre szóló előmunkálati engedélyre, mert egy év alatt ki kell építeni a vasutat. Ha pedig nem kapja meg az építést, az esetben úgy sincs szüksége az előmunkálati engedélyre.

* **Kalotai csendélet.** Kalotán csütörtökön este nagy verekedés volt, amely régi ellenségeskedésből keletkezett. Filip Tógyert, aki ott kalotán jómódu földművelő az utcán megtámadta Szola Mihály és Szola Péter, a szerencsétlen emberi hátulról fejbe verték s a mikor eszméletlenül elterült a földön, neki estek és súlyos sebeket ejtettek rajta. A csendőrség a tetteseket elfogta. Filip sebesülése igen súlyos és gyógyulása a legjobb körülmények között is eltart két hónapig.

* **Rettenetes kimenetelű párhaj.** Cavallatti Félix, világhírű dráma író és nagy tekintélyű ellenzéki tagja az Olasz parlamentnek, ki a Banca Romana panamáját feltárta, tegnap párhaját vívott egy hírlapíróval, valami Macolá-val. Az első összecsapás után Cavallatti hirtelenül hátra hanyatlott és össze esett. Szájából hatalmas sugárban ömlött a vér; — ellenfelének kardja a szájon keresztül a nyak nagy ütő erét szurta keresztül. A nagy író 10 percz alatt meghalt. Ily barbár dolog történik ma és még felvilágosodásról merünk beszélni.

* **Halál munkaközben.** Megrázó szerencsétlenség történt szombaton délelben Száldobágyon. két jómódu száldobágyi gazda ember Jova Mitru és bátyja Jova Tódor kimentek az erdőbe fáért. Amint a két ember a fát a szekérre rakta, egyszerre egy néhány darab fa leesett a szekér tetejéről és az éppen ott álló Jova Mitru esett és rajta olyan sebet okozott, hogy egy félóra kioldás után meghalt. A boncolás kiderítette, hogy Jova Mitru csakugyan szerencsétlenség áldozata lett és hogy halálát agyrázkódás okozta. A szerencsétlenül járt munkást tegnap temették el. Mivel a boncolás minden kétséget megállapította, hogy Jova Mitru halálát vizsgálatlansága okozta, bátyja ellen a vizsgálatot beszüntették.

* **Tűz.** Farkas János árpádi lakos háza pénteken este a tulajdonos fiának gondatlansága következtében meggyuladt s leégett. A kár 200 frt, biztosítva nem volt Farkas Józsefet, akinek a gondatlansága idézte elő a tüzet, tartóztatták.

* **Dühöngő cigány.** Bok János cigány tegnap beállított Weinberger Jakab szatócs kereskedésébe és pálinkát kért. A kereskedő felesége azonban már ösmerte jól a cigányt és ezért kérte, hogy a pálinka árát előre fizesse ki. A cigány ezért a kérésért annyira megharagudott, hogy Weinbergert megtámadta és csak két rendőr tudta a dühös ember keze közül megszabadítani. Bokát természetesen tartóztatták.

* **Requiem?** A kálvintéri hely. hitv. imaházban Gróf Tisza Lajos emlékezetére gyász-istentiszteletet tartottak. Jelen volt a miniszterelnök, a Tiszacs család, a ref. »püspökök« stb. Volt ének, ima beszéd, s a közönség mélyen meghatva távozott. Igen helyes dolog »salutare est pro mortuis exorare« mondja a Makabeusok Könyve. De hát mi volt ez? Requiem, ima a halott lelki enyhüléséért, vagyis hit a purgatoriumban, vagy buzdítás az elhunyt példája nyomán, tehát a szabad akarat elismerése és a predestináció félre tévése? Minden esetre érdekes dolog, bár nem tudjuk, hogy mi volt ez a gyász-istentisztelet.

* **A Báró Hirsch betegsegélyző pénztáról irtuk,** hogy Jablonszky Emil elnök, Lakos Lajos jegyző és Rafael Sándor alelnök állásukról lemondtak. Pótlólag közöljük, hogy Raffael Sándor az alelnökségről nem mondott le, hanem elnök nem létében vezeti az egyesület ügyeit.

* **Névváltoztatások.** Kiskoru Lacza Ferencz érmihályfalvi lakos vezetéknevét »Angyalfi«-ra. Kiskoru Kohn Zsigmond bajji lakos vezetéknevét pedig »Kemény«-re változtatta.

* **Rablás az országúton.** Tegnap éjjel a Nagy-Szántó és Kis-Szántó közötti országúton egy férfi és egy nő megtámadták Baat Virág esztári lakost, aki szekerevel az országúton ment és kirabolták. A csendőrség a káros bevallása alapján a tettesek személyét megállapította Ambrus István és Szabó Ágnes nagyszalontai illetőségű csavargók személyében, akiket azonban eddig nem lehetett elfogni. Mindkettőt körözik.

* **Önagyságát körözik.** Hirsch Jakabné eltévesztette az élete pályáját, nagy uri pasziókkal volt ellátva, de csak egyszerű cipész embernek lett a felesége. Hogy mégis teljék bubos kalapra s más divatos dolgokra, a lopáshoz fordult. A derék amazon 30 éves, utóbb Nagyváradon és Nagylétán tartózkodott, azonban mielőtt szarka természetéért a törvény felelősségre vontatta volna, kámforra vált. Országosan körözik.

Biharvármegye közügyei.

A vármegyei közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad, márcz. 7.

A vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta rendes havi ülését a megyeház kistermében Beöthy László dr. főispán elnöklése alatt.

Jelen voltak:

Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, Király Viktor t. főügyész, Hraniczky Károly árvaszéki elnök, dr. Popovics György t. b. főorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós pénzügyigazgató, Láncoz Tóbiás kir. főmérnök, id. Gálbory Sámuel, Balásházy Bertalan, Hegyessy Márton, Radnai Farkas, Szabó József és alispáni előadókként: Keszthelyi Zoltán, Baranyi András és dr. Cziffra Kálmán aljegyzők.

Az alispán jelentése.

A közegészségi állapotok sokkal kedvezőlenebbek voltak február hóban mint az elmúlt januárban. A hivatalos orvosok ugyanis 3949 beteget gyógykezelték, vagyis 314-el többet, mint az év első hónapjában. Uralkodó kórokként a vármegye valamennyi járásában az emésztési és légzési szervek bántalmi fordultak elő, aránylag kedvező lefolyással.

A járvány betegségek közül:

Kanyaróban megbetegedett 208 egyén, fölgögyült 140, meghalt 12, ápolás alatt maradt 56 beteg. **Vörhenyben** megbetegült 33, meggyógyult 2, elhalt 6, ápolnak 25 egyént, **hűdthurul** 31 esetben lépett fel, gyógyult 19, ápolás alatt van 12 egyén.

Orvosrendőri boncolás 9 hullán történt, törvényszéki boncolatot 4 esetben eszközöltek.

A tanfelügyelő jelentése.

A jelentés szerint a tanfelügyelő a lefolyt februárius hónapban meglátogatta a b-ujlaki és az örvendi ev. ref. elemi vegyesiskolákat, a hol a tanulásban felmutatott eredményt kielégítőnek találta.

A pénzügyigazgató jelentése.

Január hóban befolyt:

egyes adók czimén . . .	40742 frt 73 $\frac{1}{2}$ kr.
hadmentességi adók czimén . . .	1039 frt 87 kr.
jogilleték és díjak czimén . . .	33885 frt 92 kr.
fogyaszt. és italadók czimén . . .	156237 frt 01 kr.
bélyegjövődék czimén . . .	24537 frt 63 $\frac{1}{2}$ kr.
dohányjövődék czimén . . .	89980 frt 17 $\frac{1}{2}$ kr.

Február hóban ideiglenes házaadómentesség, 20 esetben, fizetési halasztás pedig 20 esetben adatott.

A személyi ügyeket illetőleg felemlíti a jelentés, hogy Fauszt Elek pénzügyigazgató helyettes a pénzügyminiszter megbízásából Torontalmegyebe távozott, a nagymérvű hátralékok rendezése céljából. Quács Kálmán lottósegéd-tiszt számtiszté, Tóth Mihály számgyakornok kataszteri irattart kezelő tiszté neveztettek ki Asmány Gyula áll. végrehajtó és Bálint Ferencz. adóhivatali ellenőr magasabb fizetési fokozatba léptek elő. Rauscher Rezső irodatiszt ideiglenesen nyugdíjaztatott.

A bizottság múlt évi jelentése.

A közigazgatási bizottság múlt évi működéséről szóló jelentés a miniszterelnökhöz és az egyes szakminiszterhez felterjesztett. Ezen évi jelentésben foglalt nevezetesebb javaslatok a következők: Az állami anyakönyvvezetők tiszteletdíjának rendezése valamint az anyakönyvvezető pelyptesek létszámának emelése. A vaskóhi vas és márványbányáknak állami kezelés mellett újban való üzembevétele.

A beéli járás községeiben ártézikut furatása. Minden községnek okleveles szülésznővel leendő ellátása céljából a kedvezmények megújítása. Az államépítészeti hivatal létszámának emelése s végül az örökösödési törvény némely hiányainak pótlása.

Ezután a miniszteri hivatalokat s az apóbb folyóügyeket intézte el a bizottság.

EGYESÜLETEK.

Iparoktatási ülés. Nagyvárad-város iparoktatási bizottsága a városház tanácstermében f. évi március hó 12 napján d. u. 3 órakor ülést tart.

Jóváhagyott alapszabályok. A belügyminiszter jóváhagyta a k.-apátit-i társas-kör alapszabályait, valamint a számai kölesönös kiházasító és temetkezési társulat módosított alapszabályait.

IRODALOM.

— **Pillangó.** A »Pillangó« társadalmi és művészeti élelzap hatodik száma megjelent. Tartalma az állandó alakokon kívül 39 remek illusztráció és számos adoma. A »Pillangó« a család lapja. Apa, anya, bátran kezébe adhatja e lapot a kicsinyeknek is. Elolvassatja a serdülő leányka épügy, amint hogy elolvashatja a kis kotnyeleskedő iskolás fiú, aki azt hiszi, hogy neki már mindent szabad olvasni. Nincs benne semmi a mi megmetyelvez, számüzve van hasábjában a kétértelműség. »A Pillangó« szerkesztősége és kiadóhivatala Budapesten, Terézkerut 35. sz. a. van. Előfizetési ára negyedévre egy forint. Mutatványt kívánatra küld a kiadóhivatal.

A »Néplap« című, hat nyelven megjelenő gazdasági és ismeretterjesztő képes hetilap mutatószámát küldték be hozzánk. Látjuk ebből a kiváló gonddal szerkesztett lapból, hogy az kivált a mostani szociálisitikus mozgalmak közepette megbeszélhetetlen szolgáltatokat van hivatva teljesíteni s mi is jó lelkiismerettel ajánlhatjuk a néppel közvetlenül érintkező intelligencia figyelmébe: igyekezzünk ezt a rendkívül olcsó és jó lapot mentől szélesebb körökben terjeszteni, ajánlani. Előfizetési ára egész évre csak 1 frt 50 kr. mely összeg Budapestre, a »Néplap« kiadóhivatalába IV. egyetem-utca 4. sz. a küldendő.

Igazságszolgáltatás.

Anyósának gyilkosa.

A múlt évben, május 4-én Tötös községe arra ébredt, hogy meggyilkoltak egy öreg asszonyt, Kobuk Anucznét, aki varázsló nő hírében állott.

A tetemet másnap felbonczoltatták s megállapították, hogy az éltes nőt megfojtották.

Eddig haladt a vizsgálat, többet azonban nem tudtak megállapítani, a gyilkos személyét több napig nem lehetett megtudni, mert minden bűnjel meg volt semmisítve. A csendőrség azonban erélyesen nyomozott s végre három heti nyomozás után a tettest megtalálták Kobuk Vaczaine személyében, akinek a meggyilkolt anyósa volt.

A törvényszék tegnap tárgyalta másodszer ezt a bűnügyet, mert az első tárgyalást el kellett napolni. A törvényszék előtt a gyönyörű szép fiatal 20 éves asszony sirva vallotta be tettét, semmit sem tagadot, mentségéül azt hozta fel, hogy az anyósa kegyetlenül bánt vele, több ízben megtámadta, sőt a törvényszéknél is feljelentette és ezekért gyilkolta meg, de nem előre megfontolt szándékkal. Bevallotta, hogy mikor véres tettét elkövette, mindent megtett, hogy a cseneőrséget félrevezethesse és ezért csinálta úgy a dolgot, mintha az öreg a szellemi idézés közben halt volna meg.

A tanúk a gyilkosságról közvetlenül semmit sem tudnak, csakis azt vallották, hogy ők tudják, hogy a gyilkos anyósával rosszul élt.

A törvényszék az ügyész és védő beszéde után öt évi fegyházra ítélte Kobuknét, amely büntetésből 8 hónapot kitöltöttnek vett.

Az ítélet ellen úgy a vádlott, mint az ügyész felebbeztek.

REGÉNY-CSARNOK.

ÜZLET és SZERELEM.

Németből: — plox. 41.

— Isten velem! Nincs többé egyetlen szavam sem magához! . . .
És ezzel hidegen biccentve, egy lenéző pillantással sarkon fordult és azzal a jóleső meglepődéssel, hogy azért a sértésért, melyet a leány önértékes viselete méltóságán és büszkeségén ejtett, elégtételt vett, kemény elbizakodott léptekkel haladt le a külvárosi házzal rozzant lépcsőin.

És Stendardónak tényleg sikerült elérni azt, a mit óhajtott: Anna megalázását, eddigi önbizalmának meg törését. A szerencsétlen lány a látogatás óta még jó kedélyét, régi vidámságát is elvesztette és szomorú hangulat vett rajta erőt.

Az anyagi helyzet is egészen kétségbeejtő volt. Már a legszükségesebb napi dolgokra sem telt. A foglalkozás nélkül lézengő Askán anyyira sülyedt önértékesében, hogy utolsó huszmárkás pénzdarabját is magához vette. Nem a férfit gondoskodott a leányról, hanem ennek kellett volna magát kizoznia és gyötörnie, hogy éhen ne haljanak.

Ilyen körülmények között Anna még a szemét sem tudta lehunyni éjjelente a gondoktól s alig győzte bevárni, hogy Askán őt meglátogassa. Askán azonban egyre később. Eltelt egy-két nap és még sem jelentkezett jegyébenél. . . .

Végre harmadnap egy szolga jelent meg Anna lakásán, aki levelet hozott neki Askántól. E levélben azzal mentegette magát az ingatag jellemű fiatal ember, hogy az utcán összetalálkozván apjával, ez varakozása ellenére megállította őt és szóba ereszkedett vele helyzetéről, elmondván neki, hogy előző nap ő nála (Annánál) is volt az ügyükben. Végül hozzá tette, hogy legközelebb újabb értekezése lesz az atyjával, melynek végeztével rögtön hozzá fog sietni és hiráddal lesz neki a történetéről.

Anna arca egészen elborult, midőn a levelet olvasta. A kiábrándító sorokat félredobva, megsemmisítlen, komor tekintettel nézett maga elé.

Askán nem tartotta meg a szavát! Többre becsülte hűségét és kényelem szeretetét, mint szerelmét és kötelességérzetét. A legnagyobb szükségben, s a legkritikusabb percben tagadta meg férfias jellemét s ezzel a lánynak felőle táplált összes illuzióit lerontotta.

Az este újabb csalódást hozott Annára. Jegyese helyett Willem jött meg s a legnagyobb felindulás közt dobva le fejéről fővegét bosszusan dörmögő:

— No most már készen vagyunk! Mehetünk világnak. Az öreg szerencsésen kitéte az én szűrőmet is!

És haragos tekintettel vetve nővére felé, helyet foglalt a diván egyik sarkán.

— Mit beszélsz? Felmondtak te neked? Ugyan beszélj az Isten szerelméért, mi történt köztetek? Kérdé ijedten a leány s résztvevően vigasztalta, békítgette a bosszus kedélyű embert.

— És Askánról mit tudsz? — kérdé tőle dobogó szívvel egy kis idő múlva. Otthon volt még mikor te onnan eljöttél és semmit sem izent számomra?

Willem tagadólag intett a fejével.

— Nem, semmit! Csak annyit tudok, hogy ő és családja ismét úgy vannak egymással, mintha egy testet és egy lelket képeznének. Én azt gyanítom, hogy ez a csél-csap fiatal cserben akar téged hagyni és már is a békülés útján van a szüleiével. . . .

(Foly. köv.)

TÁVIRATOK.

A bécsi kormányválsághoz.

Bécs, márczius 7. (Saj. tud. táv.)

A Neue Freue Presse szerint G a u t s c h báró 8 nappal ezelőtt Budapesten adta be lemondását, a melyet a király azonnal elfogadott. Hire jár különben, hogy Thun kormánya már is válság küszöbén áll. A király el van határozva, hogy azon esetben, ha Thun vállalkozása nem sikerülne, katonát állít a kormány élére.

Ferdinánd kihallgatáson.

Bécs, márczius 7. (Saját tud. táv.)

Ferdinándot a király ma kihallgatáson fogadta.

Zichy Nándor jubilál.

Budapest, márcz. 7. (Saj. tud. táv.)

Szeptemberben lesz 50 éves évfordulója annak, hogy Z i c h y Nándor bölcséleti doktori grádust nyert. A főrangú körökben mozgalom indult meg arra nézve, hogy e napot — minden politikai színezettől távol — megjubilálják.

A Szalavszky—Rakovszky ügyhöz.

Budapest, márczius 7. (Saját tud. táv.)

Rakovszky segédei ma becsület-bíróság összehívását proponálták. Szalavszky segédei nem fogadták el ezt az indítványt. Rakovszky segédei erre megtagadtak minden további elégtétel-adást. Az esetről jegyzőkönyvet vettek fel.

Roberty Durieu halálához.

Páris, márcz. 7. (Saját tud. táv.)

Most már constatálva van, hogy az állítólagos Roberty-Durieu, a kinek holttestét pénteken a Ruede Sévros egy szállodájában megtalálták, azonos Lemerrier-Picard volt rendőrgyűzőkkel aki az Esterházy ügy alkalmával eladott Rochefortnak egy »Otho« aláírással hamisított levelet. A sajtó egy része elítéli az államügyészséget és rendőrséget, mert titokzatos homályba burkolja az ügyet. Severine hírlapíró s »Fuod«-ban azt állítja, hogy az állítólagos Roberty, a kit a vezérkar tettevői valóságos üldözött vadként hajszolták, nem öngyilkos lett, hanem meggyilkolták.

Te Deum György királyért.

Konstantinápoly, márcz. 7. (Saját tud. táv.)

Az itteni görög kolónia rendeletére György király szerencsés megmenekülése alkalmából Te Deum volt, a melyen nagy közönség volt jelen. A jelenlevők között ott voltak a nagykövetek, valamint a szultán képviselője.

Az Olasz miniszterelnök beszéde.

Róma, márcz. 6. (Saját tudósítónk távirata.)

R u d i n i miniszterelnök elnökölt az olasz lövészeknek tegnap rendezett banketjén, a kik az alkotmány kibocsátásának 50. évfordulója alkalmából Rómában lövészsünnepélyt rendeztek. Rudini élénk tetszéssel fogadott beszédet mondott. Különösen a munkás-osztály helyzetéről nyilatkozott a miniszterelnök hosszasan és üdvös intézkedéseket helyezett kiállításba Olaszország szegényebb iparosai javára.

Konstantinápolyi zavarok.

Konstantinápoly, márcz. 7. (Saját tud. táv.)

Makedonski ma délelőtt meghalt. A rendőrség folytatja a nyomozást a tettes után. Eddig mintegy 50 személyt tartóztattak le.

A porta külföldi képviselőihez tegnap körrendeletet intézett, a melyben közli, hogy az üszkübi sandsakban majdnem valamennyi letartóztatott bolgárt szabadlábra helyeztek és a bizottságot utasították, hogy a hivatalnokokat, a kik a hivatalos hatalommal való visszaélésben bűnöseknek találtattak, megbüntessék.

A nagyköveteknek már a kitűzött értekezletét holnapra halasztották.

Egyházkerületi közgyűlés.

Budapest, márcz. 7. (Saját tud. táv.)

A dunamelléki ev. ref. egyház kerület ma d. e. kezdte meg rendes tanácskozásait Szász Károly püspök és gróf Degenfeld Lajos kettős einöklése alatt. A közgyű-

lésen Szilágyi Dezső a képviselőház elnöke is jelen volt. Az elnöklő püspök rövid imája nyitotta meg az ülést. Ezután a theologiai tanári nyugdíjszabályok tárgyalásába fogtak. A bizottság tervezetét Kovács Albert theol. tanár ismertette és ezzel párhuzamosan előadta Dányi Gábor esperes külön véleményét is, amely az előbbentől tulajdonképpen csak a közgyűlés 1000 frtos járulék kezelésében tér el. A közgyűlés többsége általánosságban a bizottság tervezetét fogadta el és több-kevesebb vita részletekben is. A közgyűlés kimondotta, hogy a nyugdíj-jogosultság csak oly özvegynek állapítandó meg, aki a ref. egyháznak tagja.

Az Eszterházy—Picquard afférhez.

Budapest, márcz. 7. (Saját tud. táv.)
Párisból sürgönyzik: Eszterházy segédei ma este 10 óráig még nem kapott választ Picquardtól. A segédek holnap reggel a saját segédeiket küldik el Picquardhoz.

A német operaház megnyitása.

Budapest, márcz. 7. (Saj. tud. táv.)
Pétervárról írják: A német operát tegnap Wagner »Lohengrin«-jével nyitották meg. Az előadás minden tekintetben igen szép eredménnyel járt.

Cavallotti halálához.

Róma, márcz. 7. (Saj. tud. táv.)
Cavallotti holttestét bebalzsamozzák és az elhunyt lakásán ma reggel ravatalra helyezik. Cavallotti a párbaj előtt elké-

szitette végrendeletét. A párbaj jegyzőkönyvét ma szerkesztik meg.

Vasuti szerencsétlenség.

Budapest, márcz. 7. (Saj. tud. táv.)
Chasse mellett, Lyon és Wiennes között vasuti szerencsétlenség történt, mintegy 10 ember megsebesült, többnyire csak könnyen.

Port-Arthur bérbe vétele.

Budapest, márcz. 7. (Saját. tud. táv.)
A Reuter ügynökség jelenti Pekingből tegnapi kelettel: Oroszország jelenleg Port Arthur bérbe vétele iránt tárgyalásokat folytat.

A mekkai zarándoklat betiltása.

Budapest, márcz. 7. Saját tud. táv.)
A vesztegári hivatal azt ajánlotta az egyiptomi kormánynak, hogy a Mekkába való zarándoklást tiltsa el, ebben az évben az Indiában uralkodó pestis miatt.

KÖZGAZDASÁG.

T O Z S D E.

— A »Tiszantúl« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készaru búzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, márcz. 7.

Buza ősze	9.08
Buza tavaszra	11.95
Tengeri	5.35
Rozs ősze	8.59
Zab ősze	6.55

Értéktözsde.

Az irányzat gyenge.

Budapest, márcz. 7.

Osztrák hitel	365.30
Magyar hitel	381.75
Allamvasut	342.25
Déli vasut	80.50
Rimamurányi	247.25
Magyar jelzálog	263.25
Magyar leszámítoló	255.75
Iparbank	101.25
Budapest közuti	401.50
Kereskedelmi bank	1402.—
Villamos vasut	379.—
Salgótarjáni	588.—

Az irányzat gyenge.

Bécs, márcz. 7.

Osztr. hitel	365.75
Magyar hitel	382.—
Allamvasut	342.50
Birodalmi márka	58.72

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktözsde 1897. márcz. 7-én.

Magyar pénnyáradék 4%	122.20
Magyar koronajáradék	99.30
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	120.15
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	158.25
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	141.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	102.25
Osztrák járadék papírban	102.25
Osztrák járadék ezüstben	122.25
Osztrák járadék aranyban	102.75
Osztrák korona járadék	104.50
1860. osztrák államsorsjegyek	143.50
Osztrák magyar bankrészvény	928.—
Magyar hitelbank részvény	380.75
Osztrák hitelintézeti részvény	363.50
Páris vista	340.0
20 márkás arany	9.52
Német birodalmi márka	58.65
London vista	120.20
Páris vista	47.52 1/2
20 márkás arany	11.75

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

PIKÉT
sima női ruhának
18—20
Atlasz szaténok finom
20—22

Ruhaszövetek
közép minőségű
13—24
Remek mintájú delin
33—35

Voil és kartonok
8—13
Kanavász ágyhuzatra
12—14
Angin ágyhuzatoknak
9—13

Ágyterítők goblinból
150—170
Csipkefüggöny, fehér
11 1/2—12 1/2
Delin gyapju kendő
35—38

Új rőfös, rövid- és divatáru-üzlet!

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy helyben, **Zöldfa-utca (Hartmann-ház)** a Zöldfa kapuval szemben egy korszerű és minden tekintetben megfelelő **rőfös, rövid- és divatáru üzletet nyitottunk.**

Midőn új vállalatunkat a n. é. közönség szives figyelmébe ajánljuk, nem mulasztjuk el azon körülményt is felemlíteni, hogy bármely nagyobb városi sőt fővárosi üzletekkel is **áruválasztékban és a legolcsóbb árak tekintetében versenyezzünk** és hogy fentemlített cikkekből **dús raktárt tartunk.**

Elvünk és törekvésünk oda fog irányulni, hogy minden követelményeknek **tartós minőségű, izléses kivitelű és megfelelő olcsóságú áruval, becsületos, előzékeny és udvarias kiszolgálás által** megfelelhessünk. Végül van szerencsénk **szelbnnél szebb, jobbnál jobb, olcsóbbnál olcsóbb áruink** szives megtekintésére meghívni, mert ez által személyesen meggyőződhetik, miszerint az **aradi és temesvári zálogházakból beszerzett** cikkeink árai minden versenyt kizárnak. Továbbá üzletünk feleleli a **rőfös, divat és rövidáru cikkek**et, mind a fentiekhez hasonló **olcsó** árban.

Szolgálatkész tisztelettel
KOVÁCS L. és TÁRSA.

SIFON
selyemszálú női ingre
13—15
Jó minőségű vászon
11—14

1 VÉG
kítűnő sifon 30 rőf
350—375
Dívánhuzatnak gradli
45 1/2—52

1 VÉG
jó kanavász 30 rőf
285—350
Derékalknak gradli
35—60

1 VÉG
jó vászon 30 rőf
250—350
Csipke függönyök
12—15

Damast gradli virágos
15—17
Damast gradli csikos
13—15
Esőernyők, női és férfi
70—75

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.